ნინო რაჟამაშვილი

საქართველოში ტურიზმის განვითარების ტენდენციები. სამეგრელო-ზემო სვანეთი

ნინო რაჟამაშვილი
სტუ-ს დოქტორანტი

საკვანძო სიტყვები:
სოფლის მეურნეობა; სამხრეთ ამერიკა; ექსპორტი სამხრეთ ამერიკიდან; იმპორტი; სამომავლო პერსპექტივები.

რეზიუმე

წინამდებარე სტატიია წარმოადგენს, სამხრეთ ამერიკის ქვეყნების სოფლის მეურნების სტატისტიკის ანალიზს და მისი განვითარების პექსპექტივების რეკომენდაციების შემუშავებას. სტატიის მიზანია, არსებობული მონაცემების შედეგად, სამომავლო პერსპექტივების ჩამოყალიბება სოფლის მეურნეობის განვითარების თვალსაზრისით.

ძირითადი ტექსტი

საამხრეთ ამერიკის რეგიონი არის სურსათისა და სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მნიშვნელოვანი წმინდა ექსპორტიორი, რომელიც შეადგენს საკვებისა და სოფლის მეურნეობის მთლიანი გლობალური ექსპორტის 16%-ს და მთლიანი სურსათისა და სოფლის მეურნეობის იმპორტის 4%-ს.

სამხრეთ ამერიკის რეგიონი მსოფლიოს იმ მცირერიცხოვან ნაწილს მიეკუთვნება, რომელსაც აქვს აუთვისებელი სასოფლო-სამეურნეო მიწის მნიშვნელოვანი რესურსები. რომელიც ძირითადად კონცენტრირებულია ბრაზილიასა და არგენტინაში, ეს ფაქტი იმაზე მეტყველებს, რომ რეგიონი მომავალშიც გააგრძელებს გადამწყვეტი მნიშვნელობის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოებას გლობალური მასშტაბით და დარჩება მნიშვნელოვანი ექსპორტიორი.

აღნიშნული რეგიონის ბევრმა ქვეყანამ ახლო წარსულში მიაღწია სოფლის მეურნეობის პროდუქტიულობის ზრდის მნიშვნელოვან ტემპებს. მიუხედავად ამისა, პროდუქტიულობის ამაღლება არსებითად მნიშვნელოვანი იქნება შიდა სასურსათო საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად ან საექსპორტო კონკურენტუნარიანობის შესანარჩუნებლად /და გასაძლიერებლად.

სამხეთ ამერიკის რეგიონისთვის ისეთივე მნიშვნელოვანი იქნება მცირე მეურნეობების სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტიულობისა და წარმოების ტემპების მდგრადი ამაღლება, მაგალითად საექსპორტო სადგურების წარმოების გაზრდით როგორიცაა ბრაზილიასა და არგენტინაში.

სამხრეთ ამერიკა დიდი ხანია ასოცირდება სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოებასთან და ექსპორტთან, იქნება ეს ყავა ბრაზილიასა და კოლუმბიიდან, საქონლის ხორცი არგენტინიდან თუ ბანანი ეკვადორიდან. მონაცემები სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციით ვაჭრობასთან დაკავშირებით აჩვენებს, რომ რეგიონი მართლაც არის ამ პროფილით მნიშვნელოვანი, წმინდა ექსპორტიორი მსოფლიოში. ბოლო კვლევის თანახმად, რომელიც 2012-2014 წლებში მიმდინარეობდა, გლობალური ექსპორტის მაჩვენებელი სოფლის მეურნეობის პროდუქტების კუთხით შეადგენდა 16%, ხოლო იმპორტის მხოლოდ 5%-ს. (იხ. დიაგრამა 1- 2) ექსპორტის საერთო სტატისტიკის მიღმა არის საქონლის შთამბეჭდავი სია, რომლისთვისაც რეგიონი, განსაკუთრებით კი სამხრეთ ამერიკა წამყვანი მიმწოდებელია მსოფლიოში. (იხ. დიაგრამა 3)

სამხრეთ ამერიკის რეგიონის სოფლის მეურნეობის სტრუქტურა ძალიან მრავალფეროვანია. მიუხედავად იმისა, რომ მსხვილ მეურნეობებზე მოდის კომერციული სოფლის მეურნეობის უმეტესი წილი, რომელიც ძირითადად შეადგენს ექსპორტს ბრაზილიასა და არგენტინის ექსპორტს, ცნობილია ისიც რომ სამხრეთ ამერიკის რეგიონის საკვების წარმოების 50%-ზე მეტი მოდის მის 14 მილიონ მცირე ფერმაზე.

სამხრეთ ამერიკაზე საუბრისას უნდა აღინიშნოს ბრაზილი, რომელიც რეგიონის ლიდერია სოფლის მეურნეობის მთლიანი შიდა პროდუქტის წარმოების თვალსაზრისით. ეს ბუნებრივ-

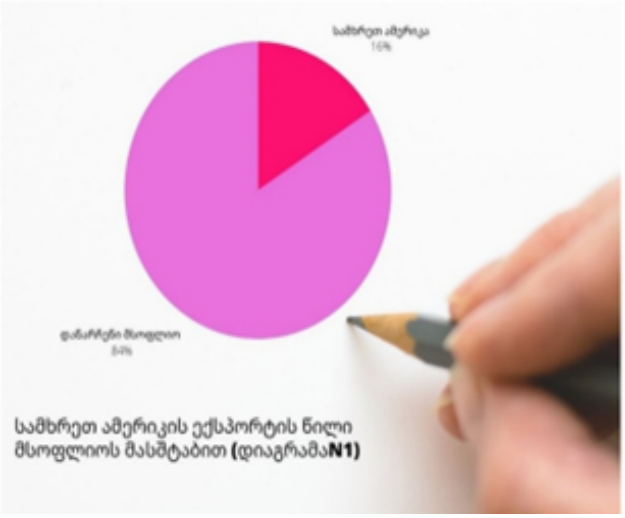

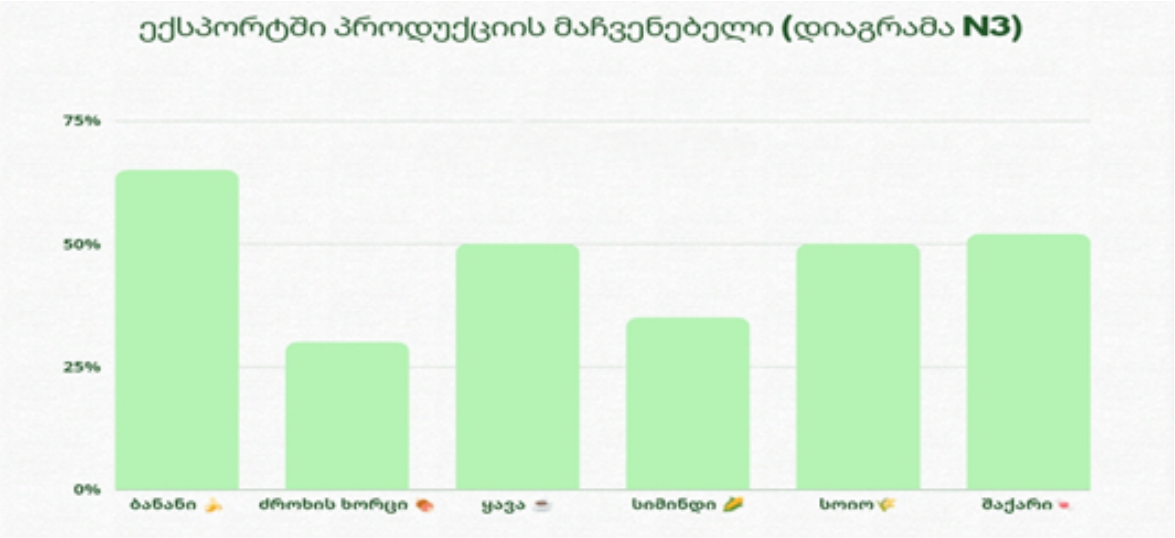

დიაგრამა 4 წარმოგიდგენთ სოფლის მეურნეობის იმპორტსა და ექსპორტს 2012-2014 წლის მონაცემებს (მლრდ აშშ დოლარი) 2015 წლის გაეროს მონაცემთა ბაზის მიხედვით.

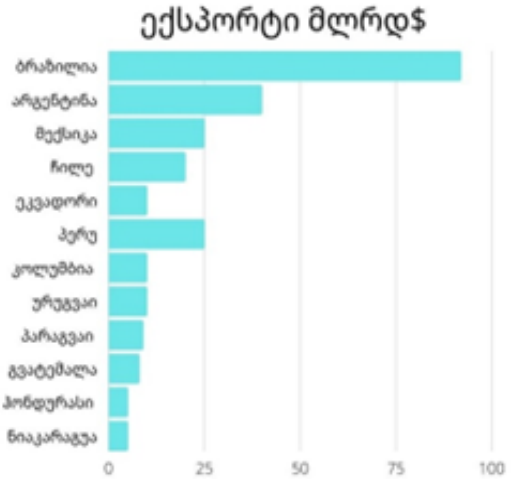

იცაა რადგან ბრაზილია ასევე ყველაზე დიდი ქვეყანაა რეგიონში მიწის ფართობის და შესანახი პირობების მიხედვით. თუმცა სამუშაო ძალის 11% არის მხოლოდ ამ სექტორში დასაქმებული. იგივე სიტუაციაა არგენტინაშიც (აგრობიზნესის წილი 25%). ხოლო ამ სპექტრის მეორე ბოლოს იმყოფება ისეთი ქვეყნები, როგორიცაა ბოლივია, გვატემალა და პარაგვაი. ეს ქვეყნები მშპ-ში გარკვეულად უფრო დიდ წილს იკავებს (13.3%, 11.3% და 21.6%) და სამუშაო ძალის დიდ ნაწილსაც (41%, 35% და 28%) მაგრამ სოფლის მეურნეობის მთლიანი შიდა პროდუქტის აბსოლუტური ღირებულება შედარებით მცირეა.

სოფლის მეურნეობაში შრომის შედარებით დაბალი წილს არგენტინაში, ურუგვაისა და ბრაზილიაში განსაზღვრავს დიდი მეურნეობები, სადაც ყურადღება გამახვილებულია მექანიზაციის მაღალ დონეზე. ასევე ხდება სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მასშტაბური წარმოება.

ბუნებრივია, ქვეყნისა თუ რეგიონის მიწისა და კლიმატის ხარისხი მნიშვნელოვანია ყოველი ჰექტარი სასოფლო სამეურნეო მიწის, მისი პოტენციალის და სტრუქტურის განსაზღვრისას. სწორედ ეს კრიტერიუმები განსაზღვრავს სასოფლო-სამეურნეო პროფილს.

სოფლის მეურნეობის პროდუქტებზე იზრდება მსოფლიო მასშტაბით, რაც გამოწვეულია მოსახლეობის მზარდი მაჩვენებლით. მკვლევართა პროგნოზის თანახმად, 2050 წლისთვის მსოფლიოს მოსახლეობა 9 მილიარდ ადამიანს მიაღწევს და საკვებზე მოთხოვდა 60%-ით მეტი იქნება ვიდრე ამჟამად. პროდუქტიულობის გაზრდით შესაძლებელი იქნება მოსახლეობის საჭიროებების დაკმაყოფილება მაგრამ, ამასთან ერთად საჭირო გახდება სასოფლო-სამეურნეო მიწების ათვისებაც. აუთვისებელი მიწების ოდენობა კი მსოფლიოს მასშტაბით, ძალიან არათანაბარია. სამხრეთ ამერიკაში ამ კუთხით ყველაზე დიდი პოტენციალი აქვს ბრაზილიას და არგენტინას. ამასთან ერთად რეგიონში არის, პლანეტის მტკნარი წყლის რესურსების დაახლოებით 1/3.

იმისათვის, რომ რეგიონმა მიაღწიოს თავის პოტენციალს, როგორც სურსათის მზარდი მიმწოდებლისამ მსოფლიოში, საჭიროა მთელი რიგი გამოწვევების გადალახვა. გაყიდვები უნდა იყოს ძლიერი, რადგან ამჟამად გვაქვს ფასების არასტაბილური მდგომარეობა. ამასთან ერთად კარგი ინფრასტრუქტურის საჭიროება სულ უფრო მნიშვნელოვანი ხდება, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ხარჯების ზრდა, დანაკარგები ან საკვების ნარჩენები.

მიუხედავად იმისა, რომ რეგიონში არის აუთვისებელი სასოფლო-სამეურნეო მიწების მნიშვნელოვანი მარაგი, ისინი თანაბრად არ არის განაწილებული ქვეყნებს შორის, რაც ნიშნავს, რომ პროდუქტიულობის ამაღლება მნიშვნელოვანი იქნება რეგიონის ბევრ ნაწილში შიდა საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად და საექსპორტო შესაძლებლობების კაპიტალიზაციისთვის. შედეგად, რეგიონისათვის ისეთივე მნიშვნელოვანი იქნება მცირე მეურნეობების პროდუქტიულობისა და გამომუშავების მდგრადი ამაღლება, როგორც ესაა ბრაზილიასა და არგენტინაში.

ბრაზილიასა და არგენტინის შემთხვევაში, წარმოებისა და ექსპორტის ზრდა მიღწეულია სხვადასხვა სტრუქტურული და ინსტიტუციური წინააღმდეგობების მიუხედავად. ბრაზილიის შემთხვევაში საქმე გვაქვს ცუდ ლოგისტიკა, მაღალ გადასახადებსა და ინსტიტუციონალიზებული ბიუროკრატიის ერთიანობასთან რომელსაც ადგილობრივები მოიხსენიებენ, როგორც „ჩუსტო რაზილ"- ეს ყველაფერი კონპენსირდება კველვასა და განვითარებაში ინვესტიციებით და საკრედიტო სისტემით სოფლის მეურენობისათვის. არგენტინაში კ8 მიწის თანდაყოლილმა ხარისხმა ტექნოლოგიების სწრაფ მიღებასთან ერთად (დამუშავების გარეშე, გენიმოდიფიცირებული თესლები) სოფლის მეურნეობის სექტორს საშუალება მისცა აყვავებულიყო, მიუხედავად ხშირი მაკროეკონომიკური არასტაბილურობისა და საექსპორტო გადასახადებისა.

ტექნოლოგიებში ინვესტიცია აშკარად არის პროდუქტიულობის გაზრდისა და პროდუქციის წარმოების მასშტაბების გაზრდის ერთ-ერთი გზა. ეროვნულ დონეზე ეს მოითხოვს რესურსებს კვლევასა და განვითარების საქმიანობისთვის. რეგიონის მსხვილი კომერციული მეურნეობებისთვის ეს ნიშნავს ინვესტიციას სწორად შერჩეულ, ზუსტ სოფლის მეურნეობაში და მცენარეთა სელექციონერების მიერ წარმოებულ უახლესი კულტურის

ჯიშებში. მცირე მასშტაბის სოფლის მეურნეობისთვის, რომელიც რეგიონალური საკვების წარმოების 50%-ს შეადგენს, ეს შეიძლება ნიშნავდეს ტექნოლოგიებზე წვდომას მიზნობრივი ფინანსური მხარდაჭერის სქემების მეშვეობით, როგორიცაა ჩთI ღ პროგრამა ბოლივიაში. ან შესაძლებელია მოხდეს საინფორმაციო სერვისებზე უკეთესი წვდომის შედეგად.

ტექნოლოგიების გარდა, სამხრეთ ამერიკის რეგიონის ეკონომიკურ განვითარებაში სოფლის მეურნეობის წვლილის გაზრდის სხვა ზოგადი თემებია ინვესტიციები ინფრასტრუქტურაში (როგორც ხარჯების, ასევე დანაკარგების/ნარჩენების შესამცირებლად) და ბაზრებზე წვდომის შენარჩუნება და გაუმჯობესება სავაჭრო შეთანხმებების მეშვეობით რეგიონულ და საერთაშორისო დონეზე. კონკრეტულად მცირე ფერმებისთვის, უფრო ძლიერი კოლექტიური ინსტიტუტების მშენებლობა, როგორიცაა კოოპერატივები და მწარმოებელთა ასოციაციები, უკვე წარმატებული აღმოჩნდა რეგიონის ფერმერებისათვის ინფორმაციის, კრედიტებისა და ბაზრების უკეთესი წვდომის საკითხებში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Latin America after the commodity boom- Andy Duff and Andress Padilla -2015
2. https://www.statista.com/topics/3287/latin-america/#topicHeader__wrapper
3. https://www.fao.org/statistics/en/
4. https://economics.rabobank.com/publications/2015/september/latin-america-agricultural-perspectives/
5. https://guides.ucf.edu/az.php?s=12804